

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 326/2021-26

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Jany Laššákovej v konaní podľa čl. 133 Ústavy Slovenskej republiky o návrhu **RS INVESTMENT LTD**, Regal Building, Middle Street, Kingstown, Saint Vincent, reg. číslo: 15959 IBC 2007, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Kucek & Partners, s. r. o., Námestie Martina Benku 26, Bratislava, IČO 36 865 192, v mene ktorej koná advokát JUDr. Adrián Kucek, na obnovu konania vo veci vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. I. ÚS 152/2018 takto

r o z h o d o l :

Návrh **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Návrh navrhovateľky a skutkový stav veci

1. Navrhovateľka sa návrhom na obnovu konania pred ústavným súdom doručeným ústavnému súdu 27. októbra 2020 domáha povolenia obnovy konania vedeného na ústavnom súde pod sp. zn. I. ÚS 152/2018 a zrušenia uznesenia ústavného súdu č. k. I. ÚS 152/2018-99 zo 16. mája 2018, ako aj opätovného prerokovania jej pôvodnej ústavnej sťažnosti v označenej veci.
2. Návrh opiera o rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) z 19. mája 2020 vo veci RS INVESTMENT LTD proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 55610/18 (ďalej aj „rozsudok ESLP z 19. mája 2020“), v ktorom ESLP konštatoval porušenie jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“).
3. Právny predchodca navrhovateľky inicioval súdne konanie o náhradu škody proti Slovenskej republike – Ministerstvu financií Slovenskej republiky, vychádzajúc zo zodpovednosti štátu za protiprávne konanie a protiprávne rozhodnutie daňového úradu v súvislosti s registráciou spoločnosti právneho predchodcu navrhovateľky ako platiteľa DPH. Okresný súd Bratislava V (ďalej aj „okresný súd“) žalobe čiastočne vyhovel a zaviazal žalovanú zaplatiť navrhovateľke 4 473 112,35 eur s príslušenstvom. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudok okresného súdu potvrdil. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podala žalovaná

dovolanie, ktoré Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) odmietol. Následne najvyšší súd na základe mimoriadneho dovolania podaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) z podnetu žalovanej rozsudky krajského súdu a okresného súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Podľa najvyššieho súdu neboli rozsudky nižších súdov náležite odôvodnené.

4. Okresný súd po opätovnom konaní rozsudkom č. k. 16 C 38/2007-393 zo 17. januára 2013 (ďalej len „rozsudok okresného súdu zo 17. januára 2013“) znovu uložil žalovanej zaplatiť navrhovateľke sumu 4 473 112,35 eur s príslušenstvom. Krajský súd po odvolaní žalovanej potvrdil rozsudkom č. k. 5 Co 230/2013-431 a č. k. 5 Co 231/2013 z 24. júna 2014 (ďalej len „rozsudok krajského súdu z 24. júna 2014“) prvoinštančný rozsudok okresného súdu. Najvyšší súd uznesením č. k. 5 Cdo 454/2014 z 15. decembra 2016 odmietol následné dovolanie žalovanej ako neprípustné. Po ďalšom mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora podanom na podnet žalovanej najvyšší súd uznesením č. k. 5 MCdo 5/2015 z 31. júla 2017 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu z 31. júla 2017“ alebo „rozhodnutie o dovolaní z 31. júla 2017“) zrušil rozsudky okresného súdu zo 17. januára 2013 a krajského súdu z 24. júna 2014 a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Najvyšší súd dospel k záveru, že rozhodnutia súdov nižších stupňov v sebe subsumujú také zjavné pochybenia pri aplikácii hmotného práva, že majú povahu tzv. základných vád, ktoré judikatúra akceptuje ako dôvod na výnimočný odklon od princípu právnej istoty nastolenej právoplatným súdnym rozhodnutím. Uviedol, že v otázke posudzovania premlčania práva došlo zo strany odvolacieho súdu i súdu prvej inštancie k vysloveniu odlišného názoru v porovnaní s ustálenými a dominujúcimi názormi v rozhodovacej praxi súdov, a to bez náležitého zdôvodnenia tohto právneho odklonu. Podľa najvyššieho súdu navrhovateľka v konaní nepreukázala vznik škody a ušlého zisku ani existenciu príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom správcu dane a znížením jej majetku.

5. Navrhovateľka napadla rozhodnutie najvyššieho súdu ústavnou sťažnosťou, v ktorej namietala porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, k porušeniu ktorých malo dôjsť v dôsledku arbitrárnosti a rozporuplnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu z 31. júla 2017. Ústavný súd sťažnosť navrhovateľky odmietol uznesením č. k. I. ÚS 152/2018-99 zo 16. mája 2018. Vyjadril názor, že najvyšší súd svoje závery o prípustnosti a odôvodnenosti mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora proti právoplatnému rozhodnutiu odvolacieho súdu z 24. júna 2014 odôvodnil zrozumiteľne, jasne a vyčerpávajúcim spôsobom, opierajúc sa o konkrétnu vlastnú judikatúru, ako aj judikatúru ústavného súdu v obdobných veciach. Podľa ústavného súdu nebolo možné rozhodnutie najvyššieho súdu bez ďalšieho považovať za svojvoľné, arbitrárne, vnútorne rozporné ani odporujúce podstate a účelu aplikovaných právnych noriem. Mimoriadne dovolanie bolo založené na dôvode (nesprávne právne posúdenie veci), na ktorý sa žalovaná nemohla úspešne odvolávať vo svojom dovolaní, preto ochrana práv žalovanej nemohla byť dosiahnutá inými právnymi prostriedkami a zásah najvyššieho súdu bol odôvodnený.

6. Navrhovateľka podala sťažnosť na EŠLP, v ktorej namietala porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru vzhľadom na skutočnosť, že právoplatný rozsudok v jej prospech bol opakovane zrušený najvyšším súdom po mimoriadnom dovolaní podanom generálnym prokurátorom, čo bolo podľa jej názoru v rozpore s princípmi právnej istoty a rovnosti.

7. ESLP vo svojom rozsudku z 19. mája 2020 konštatoval, že jediným dôvodom zrušenia rozsudkov okresného a krajského súdu bola nesprávna aplikácia právnych ustanovení upravujúcich premlčaciu lehotu a nesprávne posúdenie splnenia podmienok zodpovednosti štátu. ESLP nebol presvedčený o tom, že tieto porušenia predstavujú okolnosti, ktoré by v predmetnom prípade odôvodňovali zásah do právoplatného a záväzného rozsudku. Uviedol, že rovnaké právne otázky vzniesla žalovaná v priebehu konania a boli tiež prítomné v čase prvého zrušujúceho rozhodnutia najvyššieho súdu z roku 2012, následne na čo sa nimi zaoberali oba sudy nižšieho stupňa. To bolo potvrdené aj v uznesení, ktorým najvyšší súd pôvodne odmietol dovolanie žalovanej, pričom uviedol, že napadnuté rozsudky boli náležite zdôvodnené a podrobne zodpovedali argumenty odvolávajúcej sa strany, neboli zistené žiadne procesné pochybenia, absencia spravodlivosti ani znaky arbitrárnosti. Na základe uvedeného ESLP považoval mimoriadne dovolanie v danom prípade za „*d'alsie odvolanie, resp. skryté odvolanie*“ v zmysle jeho judikatúry (pozri napr. Ryabykh proti Rusku, sťažnosť č. 52854/99, body 51 – 52) a konštatoval, že zrušenie rozsudkov bolo disproportčným opatrením. Na tento záver nemalo podľa ESLP vplyv, či to napokon bude alebo nebude mať za následok akúkoľvek skutočnú škodu, ktorá vznikne sťažujúcej sa spoločnosti. Preto podľa ESLP v posudzovanom prípade došlo k porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Argumentácia navrhovateľky

8. Navrhovateľka v návrhu uviedla, že je vylúčené, aby podala žalobu o obnovu konania pred všeobecnými súdmi podľa Civilného sporového poriadku, keďže by ju po prvé prejednal súd, ktorý vo veci rozhodoval v prvej inštancii, a teda by vznikol totožný stav, aký je v súčasnosti, keďže najvyšší súd zrušil rozsudky okresného súdu zo 17. januára 2013 a krajského súdu z 24. júna 2014 a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Okresný súd je zároveň viazaný právnym názorom najvyššieho súdu vysloveným v zrušujúcom uznesení z 31. júla 2017. Ako druhý dôvod uviedla, že žaloba o obnovu konania nie je prípustná proti rozhodnutiu, ktorého zmenu alebo zrušenie možno dosiahnuť inak, čo je podľa jej názoru aj daný prípad, keďže rozsudky boli zrušené najvyšším súdom. Konanie o žalobe o obnovu konania tak podľa navrhovateľky môže viesť len k opätovnému meritórnemu prerokovaniu jej veci bez možnosti ovplyvniť existenciu, procesné dôsledky a kasačný účinok rozhodnutia najvyššieho súdu o mimoriadnom dovolaní z 31. júla 2017 vo vzťahu k skoršiemu právoplatnému rozhodnutiu v merite veci. Podľa navrhovateľky tak žaloba o obnovu civilného konania nemôže privodiť nápravu porušenia jej práva vysloveného rozsudkom ESLP z 19. mája 2020, ku ktorému došlo práve zrušením skoršieho právoplatného rozhodnutia vo veci najvyšším súdom na základe mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora.

9. Navrhovateľka uvádza, že v súlade s judikatúrou ESLP v prípade porušenia čl. 6 dohovoru žalovaným štátom by sa mal úspešný sťažovateľ v konaní pred ESLP v rozsahu, v akom je to možné, dostať do situácie, v akej by bol, ak by požiadavky tohto článku boli rešpektované.

10. Z uvedeného podľa navrhovateľky vyplýva, že jedinou účinnou nápravou porušenia jej práv je obnova konania pred ústavným súdom. Ústavný súd by mal prerokovať pôvodnú ústavnú sťažnosť navrhovateľky, pričom je povinný vychádzať z právneho názoru vysloveného v rozhodnutí medzinárodnej organizácie. Ak ústavný súd uvedie obnovené konanie do súladu s rozsudkom ESLP, splní tým záväzok Slovenskej republiky vyplývajúci z dohovoru.

III. Predbežné prerokovanie návrhu

11. Úlohou ústavného súdu v konaní o predmetnom návrhu navrhovateľky je zistiť, či rozhodnutím orgánu medzinárodnej organizácie vznikla Slovenskej republike povinnosť v konaní pred ústavným súdom znovu preskúmať už prijaté rozhodnutie ústavného súdu v zmysle § 214 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

12. Ústavný súd v úvode zdôrazňuje, že si je vedomý mechanizmu dohľadu nad vykonávaním rozsudkov ESĽP podľa čl. 46 dohovoru, ktorý je zverený Výboru ministrov Rady Európy (ďalej len „výbor ministrov“), ako i dôležitosti účinnej implementácie rozsudkov ESĽP [pozri Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT) proti Švajčiarsku (č. 2) z 30. 6. 2009, sťažnosť č. 32772/02, bod 84].

13. Článok 46 dohovoru, ktorý sa vzťahuje na všetky rozsudky ESĽP o porušení dohovoru, ukladá zmluvnému štátu právnu povinnosť ukončiť porušovanie a zjednať nápravu jeho dôsledkov. Zmluvný štát má v zásade voľnosť pri výbere prostriedku, ktorým vyhovie rozsudku o porušení práv podľa dohovoru [rozsudok Papamichalopoulos a ďalší proti Grécku (čl. 50) z 31. 10. 1995, sťažnosť č. 14556/89, bod 34]. Zohľadňujúc inštitucionálnu rovnováhu medzi ESĽP, Výborom ministrov a zmluvnými štátmi, ktoré majú vykonať rozsudok o porušení práv podľa dohovoru, je konečné rozhodnutie o opatreniach v právomoci zmluvného štátu pod dohľadom výboru ministrov (rozsudok Veľkej komory vo veci Ilgar Mammadov proti Azerbajdžanu z 29. 5. 2019, sťažnosť č. 15172/13, bod 182). Dôležité v tejto súvislosti je to, aby opatrenia prijaté na vnútroštátnej úrovni zmluvným štátom boli zlučiteľné so závermi a duchom rozsudku (tamtiež bod 186).

14. Navrhovateľka zakladá dôvodnosť svojho návrhu na obnovu konania pred ústavným súdom, teda povinnosť opätovného preskúmania napadnutého uznesenia, na bode 38 rozsudku ESĽP z 19. mája 2020, z ktorého vyplýva, že ESĽP nebol presvedčený, že v danom prípade existovali okolnosti odôvodňujúce zásah do konečného a záväzného súdneho rozhodnutia, ďalej na bode 40 rozsudku ESĽP, v ktorom vyslovil, že mimoriadne dovolanie možno v danom prípade skôr považovať za ďalšie odvolanie, resp. za skryté odvolanie podľa judikatúry ESĽP, a že zrušenie rozsudkov bolo neprimeraným opatrením, a napokon na bode 41 rozsudku ESĽP, v ktorom konštatoval porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru z už uvedených dôvodov.

15. V tejto súvislosti je vhodné poznamenať, že v rámci mechanizmu dohľadu nad výkonom rozsudkov ESĽP výborom ministrov bol rozsudok ESĽP zaradený do skupiny prípadov DRAFT – OVA, a. s., proti Slovenskej republike. Táto skupina prípadov sa týka porušenia práva na spravodlivý proces z dôvodu mimoriadnych dovolaní podaných generálnym prokurátorom a povolených najvyšším súdom proti právoplatným, záväzným a vykonateľným rozsudkom vydaným v civilných sporoch v prospech sťažujúcich sa spoločností. ESĽP v nich konštatoval, že zásah do konečných rozhodnutí bol v rozpore so zásadami vyplývajúcimi z čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažujúce sa spoločnosti (DRAFT – OVA, a. s., COMPCAR, s. r. o, a PSMA, spol. s r. o.) v uvedených prípadoch postupovali tak, že sa na základe rozsudkov ESĽP domáhali obnovy konania pred všeobecným súdom. Vo veci PSMA, spol. s r. o., všeobecný súd návrh na obnovu konania povolil. Spoločnosti DRAFT – OVA, a. s., a COMPCAR, s. r. o., podali aj návrhy na obnovu konania pred ústavným súdom.

16. Návrh obchodnej spoločnosti DRAFT – OVA, a. s., na obnovu konania vo veci vedenej pod sp. zn. IV. ÚS 35/2012 ústavný súd odmietol ako zjavne neopodstatnený uznesením č. k. III. ÚS 97/2018-13 z 13. marca 2018 s tým, že z príslušného rozsudku ESLP nevyplýva povinnosť preskúmania napadnutého uznesenia ústavného súdu. ESLP rozsudkom z 9. júna 2015 vo veci DRAFT - OVA, a. s., proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 72493/10) rozhodol o porušení čl. 6 ods. 1 dohovoru, konkrétne práva na spravodlivé súdne konanie a osobitne princípu právnej istoty, z dôvodu zrušenia právoplatného a vykonateľného rozsudku v prospech sťažujúcej sa spoločnosti najvyšším súdom na základe mimoriadneho dovolania podaného generálnym prokurátorom na podnet druhého z účastníkov konania. Zároveň rozhodol aj o porušení práva sťažujúcej sa obchodnej spoločnosti na majetok zaručeného čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „dodatkový protokol“). V súvislosti so záverom ESLP o porušení čl. 1 dodatkového protokolu sa spoločnosť DRAFT – OVA, a. s., nároku na nápravu porušenia jej práv domáhala návrhom na obnovu konania podľa vtedy platného a účinného § 228 ods. 1 písm. d) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

17. Návrhu obchodnej spoločnosti COMPCAR, s. r. o., na obnovu konania vo veci vedenej pod sp. zn. II. ÚS 421/2012 ústavný súd vyhovel a nálezom č. k. I. ÚS 76/2016-29 z 11. mája 2016 obnovu konania povolil. V pôvodnom konaní (vedenom pod sp. zn. II. ÚS 421/2012) podala obchodná spoločnosť ústavnú sťažnosť proti zrušujúcemu uzneseniu najvyššieho súdu, ktorý na základe mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora podaného na podnet druhého účastníka konania zrušil právoplatné rozsudky okresného a krajského súdu vydané v jej prospech. Ústavný súd následne jej ústavnú sťažnosť odmietol. Okresný súd a krajský súd sa pri svojom opätovnom meritórnom rozhodovaní v predmetnej veci spravovali právnymi názormi vyslovenými najvyšším súdom v jeho kasačnom uznesení. Následne ESLP vydal rozsudok z 9. júna 2015 vo veci COMPCAR, s. r. o., proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 25132/13), ktorým vyslovil porušenie práva tejto obchodnej spoločnosti na spravodlivé konanie podľa čl. 6 dohovoru, keďže mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora vnímal iba ako ďalšie (skryté) odvolanie a rozhodnutie najvyššieho súdu považoval za nezlučiteľné s princípom právnej istoty. Opätovné meritórne rozsudky okresného a krajského súdu napadla obchodná spoločnosť COMPCAR, s. r. o., ďalšou ústavnou sťažnosťou, ktorej ústavný súd nevyhovel, tentokrát nálezom č. k. I. ÚS 154/2015-59 zo 16. septembra 2015. V odôvodnení nálezu okrem iného uviedol, že rozsudok ESLP z 9. júna 2015 môže mať potencionálne (pri dodržaní právnych uzancií vychádzajúcich z čl. 133 ústavy a § 75 a nasl. zákona č. 38/1993 Z. z.) svoj význam iba pre prípadne ďalšie súdne konanie (obnovu konania) pred ústavným súdom pri splnení zákonom predpísaných náležitostí, avšak nie už v konaní o danej ústavnej sťažnosti. Obchodná spoločnosť podala návrh na povolenie obnovy konania pred okresným súdom podľa § 228 a nasl. OSP aj návrh na povolenie obnovy konania pred ústavným súdom.

18. Ústavný súd nálezom č. k. I. ÚS 76/2016-29 z 11. mája 2016 následne obnovu konania vo veci pôvodnej (prvej) ústavnej sťažnosti spoločnosti COMPCAR, s. r. o., vedenej pod sp. zn. II. ÚS 421/2012 povolil a uznesenie č. k. II. ÚS 421/2012-14 z 11. októbra 2012 zrušil. Predmetom ústavného prieskumu v obnovenom konaní bolo kasačné uznesenie najvyššieho súdu o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora v právnej veci dotknutej obchodnej spoločnosti. V obnovenom konaní však ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 421/2012-53 z 13. decembra 2016 ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú, dodajúc, že podanie návrhu zo strany

spoločnosti COMPCAR, s. r. o., na povolenie obnovy konania pred okresným súdom v právnej veci dotknutej obchodnej spoločnosti vylučuje vzhľadom na princíp subsidiarity právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o uplatnených námietkach porušenia jej základných práv.

19. Napriek skutočnosti, že v prípade spoločnosti COMPCAR, s. r. o., v konaní vedenom pod sp. zn. I. ÚS 76/2016 rozhodoval ústavný súd o skutkovo podobnej veci, príslušný senát ústavného súdu poukazuje na podstatné odlišnosti vyskytujúce sa v aktuálne prejednávanej veci navrhovateľky. V konaní vedenom pod sp. zn. I. ÚS 76/2016 sa okresný súd a krajský súd pri svojom opätovnom rozhodovaní po zrušení ich rozhodnutí na základe mimoriadneho dovolania spravovali právnymi názormi vyslovenými najvyšším súdom v jeho kasačnom uznesení, keďže rozsudok ESĽP z 9. júna 2015 bol vydaný až následne po ich opätovnom rozhodnutí. Obchodná spoločnosť COMPCAR, s. r. o., sa taktiež domáhala aj povolenia obnovy konania vedeného pred všeobecnými súdmi, pričom okresný súd obnovu konania povolil.

20. V prejednávanej veci navrhovateľky ústavný súd dopytom na Okresnom súde Bratislava V zistil, že konanie sa po zrušení rozsudku okresného súdu zo 17. januára 2013 a rozsudku krajského súdu z 24. júna 2014 najvyšším súdom vedie na okresnom súde pod sp. zn. 56 C 74/2019 a vo veci nebolo dosiaľ meritórne rozhodnuté.

21. S poukazom na uvedené odlišnosti v procesnom postavení navrhovateľky a na to, že v náleze č. k. I. ÚS 76/2016-29 z 11. mája 2016 prihliadal ústavný súd na osobitosti prípadu a odkázal na nález č. k. I. ÚS 154/2015-59 zo 16. septembra 2015, považoval príslušný senát ústavného súdu aktuálne prejednávanú vec za dostatočne odlišnú od veci vedenej pod sp. zn. I. ÚS 76/2016. Preto pred rozhodnutím o návrhu navrhovateľky na obnovu konania pred ústavným súdom nepovažoval za nevyhnutné realizovať postup v zmysle § 13 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

22. Je nesporné, že navrhovateľka disponuje právoplatným rozsudkom ESĽP proti Slovenskej republike z 19. mája 2020, ktorým ESĽP vyslovil porušenie jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v súvislosti s konaním, ktoré nebolo dosiaľ právoplatne skončené a aktuálne stále prebieha pred súdom prvej inštancie.

23. Podľa čl. 46 ods. 1 dohovoru vysoké zmluvné strany sa zaväzujú, že sa budú riadiť právoplatným rozsudkom súdu vo všetkých prípadoch, ktorých sú stranami.

24. Podľa čl. 1 ods. 2 ústavy Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.

25. Podľa čl. 154c ods. 1 ústavy medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom pred nadobudnutím účinnosti tohto ústavného zákona, sú súčasťou jej právneho poriadku a majú prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd.

26. Podľa čl. 152 ods. 4 ústavy výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

27. Podľa čl. 3 CSP každé ustanovenie tohto zákona je potrebné vykladať v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, verejným poriadkom, princípmi, na ktorých spočíva tento zákon, s medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky, ktoré majú prednosť pred zákonom,

judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie, a to s trvalým zreteľom na hodnoty, ktoré sú nimi chránené.

28. Podľa § 455 CSP ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu. Zároveň však podľa druhej vety § 193 CSP je súd tiež viazaný rozhodnutím ústavného súdu alebo Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré sa týkajú základných ľudských práv a slobôd.

29. Podľa čl. 133 ústavy proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok; to neplatí, ak rozhodnutím orgánu medzinárodnej organizácie zriadeného na uplatňovanie medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, vznikne Slovenskej republike povinnosť v konaní pred ústavným súdom znovu preskúmať už prijaté rozhodnutie ústavného súdu.

30. Podľa § 214 zákona o ústavnom súde právoplatné rozhodnutie ústavného súdu možno za podmienok ustanovených týmto zákonom napadnúť návrhom na obnovu konania pred ústavným súdom, ak rozhodnutím orgánu medzinárodnej organizácie vznikne Slovenskej republike povinnosť v konaní pred ústavným súdom znovu preskúmať už prijaté rozhodnutie ústavného súdu. Ustanovenie § 55 písm. c) sa v tomto prípade nepoužije.

31. Podľa § 220 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zistí, že z rozhodnutia orgánu medzinárodnej organizácie nevyplýva povinnosť opätovného preskúmania napadnutého rozhodnutia ústavného súdu, návrh na obnovu konania ako zjavne neopodstatnený uznesením odmietne.

32. Požiadavka na nápravu porušenia dohovoru zisteného ESLP je implicitne vyvodzovaná z obsahu čl. 46 ods. 1 dohovoru, čo sa v oblasti ochrany základných práv a slobôd nevyčerpáva len satisfakciou, prípadne kompenzáciou za porušenie základného práva, ale takáto náprava sa zabezpečuje aj uvedením veci do pôvodného stavu, teda nastolením stavu, v ktorom sa jednotlivец nachádzal pred porušením dohovoru (*restitutio in integrum*). Z odporúčania č. R (2000)2 výboru ministrov členským štátom o obnove alebo opätovnom prejednaní niektorých prípadov na vnútroštátnej úrovni na základe rozsudkov ESLP, ktoré bolo prijaté 19. januára 2000 na 649. zasadnutí delegátov ministrov [ďalej len „odporúčanie č. R (2000)2“], vyplýva, že obnova konania, resp. opätovné prejednanie prípadu, predstavuje najúčinnější, ak nie jediný prostriedok na dosiahnutie individuálnej implementácie rozhodnutia ESLP, ktorým bolo vyslovené porušenie základného práva sťažovateľa rozhodnutím vnútroštátneho orgánu súdneho typu alebo postupom predchádzajúcim jeho vydaniu (nález č. k. PL. ÚS 23/2019-94 z 9. decembra 2020).

33. Ústavný súd v uznesení č. k. I. ÚS 380/2020-24 z 20. augusta 2020 vyjadril názor, že obnova konania pred ústavným súdom predstavuje prostriedok nápravy iba vtedy, ak nie je možné dosiahnuť nápravu prostredníctvom obnovy konania pred všeobecnými súdmi. O takúto situáciu pôjde v zásade v dvoch druhoch prípadov. V prvom rade pôjde o prípady, keď ústavný súd rozhodoval vo veci ako jediná inštancia (napr. rozsudok vo veci Harabin proti Slovenskej republike z 20. 11. 2012, sťažnosť č. 58688/11, keď plénum ústavného súdu rozhodovalo ako jediná inštancia vo veci disciplinárneho konania proti sťažovateľovi ako predsedovi najvyššieho súdu; označený rozsudok ESLP predstavoval impulz na zavedenie možnosti iniciovať konanie o obnove konania aj pred ústavným súdom, pozri aj PL. ÚS 92/2011). V druhom rade pôjde o prípady, keď ústavný súd porušil právo na prístup k (ústavnému) súdu (napr. rozsudok vo veci Franek proti Slovenskej

republike z 11. 2. 2014, sťažnosť č. 14090/10, keď ústavný súd odmietol preskúmať námietky sťažovateľa z dôvodu domnelého oneskoreného podania sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy; tiež rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike z 13. 1. 2015, sťažnosť č. 17127/12, keď ústavný súd odmietol meritórne preskúmať námietky sťažovateľky vo vzťahu k rozhodnutiam súdu prvej a druhej inštancie).

34. Aj podľa odbornej literatúry bola právna úprava obnovy konania pred ústavným súdom bezprostrednou reakciou na rozsudky ESLP o porušení ľudských práv sťažovateľov, ku ktorému došlo zo strany ústavného súdu, ktorý buď rozhodoval ako jediná inštancia (rozsudok Harabin proti Slovenskej republike z 20. novembra 2012), pre prípady, v ktorých ESLP konštatoval, že došlo k porušeniu práv sťažovateľov na prístup k ústavnému súdu (rozsudok Majchrák proti Slovenskej republike z 23. októbra 2012, rozsudok Ďurďovič a Trančíková proti Slovenskej republike zo 7. októbra 2014, rozsudok Franek proti Slovenskej republike z 11. februára 2014) alebo ak zistené porušenie vzhľadom na jeho charakter nemožno napraviť obnovou konania pred všeobecnými súdmi (rozsudok Trančíková proti Slovenskej republike z 13. januára 2015). V už uvedených prípadoch sťažovatelia nemali inú možnosť, ako obrátiť sa svojimi žiadosťami o obnovu konania priamo na ústavný súd. V takýchto prípadoch je namieste obnova konania pred ústavným súdom, pretože nápravu zistených nedostatkov nie je možné zabezpečiť obnovou konania pred všeobecnými súdmi. Vychádzajúc z princípu subsidiarity (sp. zn. II. ÚS 421/2012, sp. zn. III. ÚS 97/2018), je od týchto prípadov potrebné odlišiť situácie, keď k porušeniu práv zaručených dohovorom došlo v konaní pred všeobecnými súdmi, pričom nápravu zisteného porušenia je možné zabezpečiť obnovou konania pred nimi. Obnova konania pred ústavným súdom bola zavedená do právneho poriadku pre prípady, v ktorých porušovateľom práv neboli primárne všeobecné súdy, ale ústavný súd, a nie pre prípady, v ktorých možno nápravu dosiahnuť obnovou konania (alebo vzhľadom na okolnosti prípadu iným spôsobom, pozn.) pred všeobecnými súdmi, a to napriek tomu, že tieto pred rozhodnutím ESLP posudzoval aj ústavný súd na základe sťažnosti podľa čl. 127 ústavy. Jeho rozhodnutie o neporušení práv je tak prelomené rozhodnutím ESLP (porovnaj Macejková, I., Bárány, E., Baricová, J., Fiačan, I., Holländer, P., Svák, J. a kolektív. Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020).

35. Po oboznámení sa s výrokom a odôvodnením rozsudku ESLP z 19. mája 2020 vo veci RS INVESTMENT LTD proti Slovenskej republike ústavný súd zistil, že neobsahuje výslovnú povinnosť opätovného preskúmania uznesenia ústavného súdu č. k. I. ÚS 152/2018-99 zo 16. mája 2018.

36. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu je však zrejماً tendencia povoliť obnovu konania aj napriek absencii výslovného príkazu opätovného preskúmania napadnutého rozhodnutia ústavného súdu v odôvodnení rozsudku ESLP, ak je v záujme poskytnutia materiálnej ochrany práv navrhovateľov nevyhnutné, aby ústavný súd opätovne preskúmal ich pôvodné sťažnostné námietky. Napr. v konaniach vedených pod sp. zn. III. ÚS 347/2015 (Ďurďovič a Trančíková) a II. ÚS 218/2016 (Franek), v ktorých bolo právo navrhovateľov podľa čl. 6 dohovoru v zmysle rozsudkov ESLP porušené ústavným súdom. Absencia uvedenia výslovnej povinnosti opätovného preskúmania uznesenia ústavného súdu v odôvodnení rozsudku ESLP z 19. mája 2020 preto nie je z hľadiska rozhodnutia o povolení obnovy konania pred ústavným súdom kľúčová.

37. Ústavný súd na tomto mieste pripomína, že k porušeniu práva navrhovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru došlo podľa ESLP uznesením najvyššieho súdu z 31. júla 2017, pričom však po zrušení právoplatného rozsudku okresného súdu zo 17. januára 2013 a rozsudku krajského súdu z 24. júna 2014 nebolo konanie v navrhovateľkinej veci právoplatne skončené, ale stále prebieha.

38. Podľa § 193 druhej vety Civilného sporového poriadku je súd viazaný rozhodnutím ústavného súdu alebo Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré sa týkajú základných ľudských práv a slobôd.

39. Podľa § 464 v spojení s § 455 Civilného sporového poriadku ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu.

40. Vo všeobecnosti je právny názor dovolacieho súdu vyslovený v zrušujúcom rozhodnutí pre súdy záväzný, pokiaľ nedošlo po zrušení veci v súdnom konaní k zmene skutkových zistení, ktoré sú odlišné od pôvodných výsledkov dokazovania. Ak dôjde v ďalšom konaní k zmene skutkového základu veci, z ktorého vychádzal dovolací súd, nemôže sa záväznosť jeho právneho názoru uplatniť. V takomto prípade je viazanosť názorom dovolacieho súdu obmedzená alebo úplne zaniká (Števíček, M., Fícová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, komentár k § 455). Viazanosť názorom dovolacieho súdu však okrem zmeny skutkových zistení môže zaniknúť aj v prípade predpokladanom v § 193 Civilného sporového poriadku.

41. Po vrátení veci na ďalšie konanie je síce okresný súd, ako aj krajský súd viazaný právnym názorom najvyššieho súdu, no v zmysle § 193 Civilného sporového poriadku aplikovaného ústavne súladným spôsobom v zmysle čl. 152 ods. 4, čl. 1 ods. 2 a čl. 154c ods. 1 ústavy v spojení s čl. 46 ods. 1 dohovoru ako *lex specialis* vo vzťahu k § 455 Civilného sporového poriadku s ohľadom na existenciu rozsudku ESLP z 19. mája 2020 vo veci RS INVESTMENT LTD proti Slovenskej republike budú okresný súd a krajský súd viazané právnym názorom ESLP vyjadreným v tomto rozsudku. Inými slovami, rozsudok ESLP „prelomí“ kasačný účinok rozhodnutia najvyššieho súdu (k tomu pozri a porovnaj aj nález Ústavného súdu Českej republiky č. k. I. ÚS 310/05 z 15. novembra 2006, str. 4, podľa ktorého rozhodnutia ESLP sú pre Českú republiku a orgány verejnej moci na jej území záväzné v individuálnej veci, čo vyplýva tiež z čl. 46 ods. 1 dohovoru, ktorý deklaruje záväznosť rozhodnutí ESLP v jednotlivých veciach ako vlastnosť „*res iudicata*“ týchto rozhodnutí).

42. Ak v navrhovateľkinej individuálnej veci existuje aj rozsudok ESLP, toto rozhodnutie je záväzné aj pre konajúci všeobecný súd. V zmysle už uvedeného právny názor ESLP vyjadrený v jeho rozsudku vo veci RS INVESTMENT LTD proti Slovenskej republike prelomí právny názor najvyššieho súdu vyjadrený v jeho kasačnom uznesení z 31. júla 2017. Nápravy namietaného porušenia práv sa tak navrhovateľka môže domáhať priamo v prebiehajúcom konaní pred všeobecnými súdmi, ktoré nebolo právoplatne skončené.

43. Pre materiálnu ochranu práv navrhovateľky v aktuálnej procesnej situácii preto nie je nevyhnutné, aby ústavný súd opätovne preskúmal jej pôvodné sťažnostné námietky.

44. Na základe uvedeného dospel ústavný súd k záveru, že z rozsudku ESLP z 19. mája 2020 vo veci RS INVESTMENT LTD proti Slovenskej republike nevyplýva povinnosť opätovného

preskúmania napadnutého uznesenia ústavného súdu č. k. I. ÚS 152/2018-99 zo 16. mája 2018 a zároveň nepovažoval za nevyhnutné v záujme poskytnutia materiálnej ochrany práv navrhovateľky opätovne preskúmať jej pôvodné sťažnostné námietky vo veci sp. zn. I. ÚS 152/2018. Z uvedených dôvodov návrh navrhovateľky na obnovu konania pred ústavným súdom odmietol podľa § 220 ods. 1 zákona o ústavnom ako zjavne neopodstatnený.

45. Z čl. 46 dohovoru vyplýva Slovenskej republike ako zmluvnému štátu dohovoru (Vysokej zmluvnej strane) povinnosť napraviť porušenie, o ktorom rozhodol EŠLP, z čoho však nevyplýva, že navrhovateľka má možnosť výberu medzi viacerými prostriedkami, resp. nástrojmi na zjednanie tejto nápravy. Z pohľadu medzinárodných záväzkov, ktoré na seba Slovenská republika prevzala, je dôležitou skutočnosťou, že takýto (účinný) prostriedok nápravy v praxi existuje a že je navrhovateľke dostupný.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. júna 2021

Peter Molnár
predseda senátu